

TISKOVÁ ZPRÁVA

Národní knihovna České republiky
National Library of the Czech Republic
Slovanská knihovna
Slavonic Library

8. června 2017

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice zvou na slavnostní udělení Ceny Rudolfa Medka panu Mečislavu Borákovi, in memoriam a panu Martinu C. Putnovi

čtvrtek 8. června 2017 v 16 hodin, Galerie Klementinum
(Klementinum 190, 110 00 Praha 1, vchod B2, z průjezdu mezi Mariánským náměstím
a Klementinem, přízemí)

Cenu Rudolfa Medka zřídil a od roku 2008 uděloval **Nadační fond angažovaných nestraníků** společně s **Národní knihovnou ČR – Slovanskou knihovnou**. Po ukončení činnosti Nadačního fondu na sklonku roku 2014 se partnerem Slovanské knihovny stal spolek **Ruská tradice**. Cílem Ceny Rudolfa Medka je ocenit badatele, spisovatele, nakladatele, filmové tvůrce, novináře a další odborníky z oblasti vědy a kultury, kteří se zabývají česko-ruskými (československo-sovětskými) vztahy ve 20. století, výzkumem vývojových tendencí a klíčových okamžiků východoevropských i středoevropských zemí v daném období a podporou a rozvojem demokracie.

Mezi hlavní badatelská témata, na něž se nominace na ocenění vztahuje, patří:

- první československý zahraniční odboj a činnost československých legií v Rusku;
- československá vystěhovalcká družstva v Sovětském svazu;
- ruská protibolševická meziválečná emigrace;
- protinacistický odboj;
- moderní dějiny Podkarpatské Rusi;
- perzekuce občanů bývalého Československa v Sovětském svazu;
- vývoj vztahů v období let 1945–1948, 1948–1968 a následné sovětské okupace;
- fenomén pražského jara;
- vzájemné vztahy v devadesátých letech minulého století;
- podpora demokracie a rozvoje demokratického zřízení v regionu střední a východní Evropy.

Prvním nositelem Ceny Rudolfa Medka se stal v roce 2008 **Vladimír Bystrov**, o rok později byla udělena pánům **Jaromíru Štětinovi**, **Luboši Dobrovskému** a slavistovi **Václavu Konzalovi**. Nositeli ceny pro rok 2010 byli **Karel Hvizďala** a **Petr Fischer**, v roce 2011 ji získal historik **Václav Veber**. Roku 2012 cenu převzali překladatel a tlumočník **Milan Dvořák** a překladatel a žurnalista **Libor Dvořák**, v roce 2014 badatelka **Anastasia Kopřivová** a slavista a historik **Paul Robert Magocsi**. V roce 2015 Cenu Rudolfa Medka získaly badatelka a literární vědkyně **Marta Dandová** a archivářka a historička **Raisa Machatková** a roku 2016 byli oceněni vojenský historik, žurnalista a falerista **Edmund Orián** a překladatel, básník a rozhlasový redaktor **Václav Daněk**.

Cena Rudolfa Medka byla zřízena pod osobní záštitou Medkova syna Ivana: po jeho smrti v roce 2010 znamená její předávání rovněž příležitost připomínat si odkaz i jeho života a díla.

Cena Rudolfa Medka pro rok 2017 je udělena:

- 1) českému historikovi **Mečislavu Borákovi**, in memoriam. Prof. Borák se po celý život věnoval zkoumání česko-slovensko-polských vztahů ve 20. století, blízké mu byly zejména regiony Slovácko a Slezsko. Tento zájem ho dovedl k problematice tzv. Katyňského masakru z roku 1940 a jeho obětím z řad československých občanů. Posledních více než 15 let se snažil objasnit osudy československých občanů, kteří se stali oběťmi sovětských represí. S nevídanou pečlivostí a vytrvalostí procházel dostupné fondy v českých, ukrajinských a ruských archivech, v nichž pátral po československých občanech vězněných v sovětských věznicích a táborech či těch, kteří byli popraveni. Pokoušel se českým čtenářům přiblížit logiku fungování sovětského represivního systému, mapoval místa perzekucí a poprav.

Výsledkem jeho práce je obsáhlá databáze obětí sovětských perzekucí „České stopy v Gulagu“ – <http://gulag.szmo.cz>, několik dokumentárních filmů (například *Zločin jménem Katyň* z roku 2007, *Zatajené poprav* z roku 2008), a několik knih, které obsahovaly biografie dohledaných obětí (například *Perzekuce občanů z území dnešní České republiky v SSSR* (2003), *Perzekuce československých občanů v Sovětském svazu (1918–1956)*, 2 svazky (2007), *Moskevská pohřebiště: Češi a českoslovenští občané popravení v Moskvě v letech 1922–1953* (2013), *Zatajené poprav: Češi a českoslovenští občané popravení na sovětské Ukrajině: z historie Velkého teroru na Volyni a v Podolí* (2014) a další).

Mnoho let pracoval prof. Borák ve Slezském muzeu v Opavě a ve Slezském ústavu Československé akademie věd v Opavě. Od roku 1998 až do konce života přednášel na Slezské univerzitě v Opavě. Za svou činnost obdržel řadu ocenění, mezi jinými Zlatý důstojnický kříž Záslužného řádu Polské republiky, cenu Visegrádská pečeť, čestnou medaili Ministerstva zahraničních věcí ČR či diplom ministra zahraničních věcí Polské republiky.

Mečislav Borák zemřel 15. března 2017, tři měsíce poté, co přijal návrh na udělení Ceny Rudolfa Medka pro rok 2017.

- 2) **Martinu C. Putnovi**, literárnímu historikovi a kritiku, rusistovi, filologovi a pedagogovi. Celý svůj profesní život se prof. Putna věnuje literárním dějinám, zejména katolické literatuře a její tradici. Z publikovaných prací zmiňme alespoň přehledová díla *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848–1918* (1998) a *Česká katolická literatura v kontextech: 1918–1945* (2010).

Pro Cenu Rudolfa Medka je důležité Putnovo působení v oblasti česko-ruských a česko-ukrajinských vztahů, především literárních. Zejména v první polovině devadesátých let se pod vedením a ve spolupráci s Miluší Zadražilovou věnoval problematice ruské diaspory a politické emigrace. Společně připravili dvousvazkovou monografii *Rusko mimo Rusko* (1993 a 1994), otevírající pro českou polistopadovou veřejnost téma ruské a ukrajinské emigrace působící v meziválečném Československu, a dále antologii ruské emigrační poezie *U řek babylonských* (1996). V posledních letech se soustřeďuje zejména na kořeny ruské a ukrajinské státnosti a národního vědomí a na duchovní dějiny východní Evropy. K tématu publikoval monografii *Obrazy z kulturních dějin ruské religiozity* (2015) Pro dějiny slavistiky je přínosná též studie *Překlad a výklad Slávy dcery z panslavistického mýtu do kulturní historie* (2014).

Podstatné je rovněž Putnovo veřejné působení, jeho občanské postoje a otevírání mnoha přehlížených společensko-kulturních témat. Na počátku devadesátých let minulého století byl u vzniku České křesťanské akademie a revue *Souvislosti*. V letech 2008–2011 stál v čele Knihovny Václava Havla. Jedním z výsledků této jeho činnosti je kniha *Václav Havel. Duchovní portrét v rámu české kultury 20. století* (2011). Pro zaměření Ceny Rudolfa Medka je důležitá také dlouhodobá Putnova žurnalistická činnost v *Lidových novinách*.